

СПЕЦИФІКА МЕТАФОРИЗАЦІЇ ЗА МОДЕЛЛЮ ВПАДАТИ + В/У +ЩО В ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ ОКСАНИ ЗАБУЖКО

Карасьов Віталій Володимирович,

аспірант кафедри прикладної лінгвістики

Національного університету «Львівська політехніка»

ORCID ID: 0000-0002-8039-2811

Левченко Олена Петрівна,

доктор філологічних наук, професор,

завідувач кафедри прикладної лінгвістики

Національного університету «Львівська політехніка»

ORCID ID: 0000-0002-7395-3772

У статті досліджено специфіку метафоризації за структурно-семантичною моделлю впадати + в/у + що в художній прозі Оксани Забужко. Мета цієї праці – проаналізувати та класифікувати метафоризації за моделлю впадати + в/у +що та, описати специфіку таких метафоризацій в ідіостилі письменниці. Для формування фактологічної бази дослідження застосовано корпусний підхід. У Генеральному регіонально анотованому корпусі української мови (ГРАК-18) було створено підкорпус текстів О. Забужко, її сучасників та сучасниць.

Аналіз показав, що у прозі Оксани Забужко найбільш продуктивною є модель СТАН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ, яка реалізується у численних контекстах із дієсловами впадати / западати. Її семантичне поле охоплює різні сфери: психоемоційні стани (впадати в розпач, у тишу), фізіологічні процеси (впадати в сон, в анабіоз), соціальні явища (впадати в дописемне варварство), культурні й мистецькі про-яви (впадати в ритм), часову категорію (впадати в час), а також мовленнєву діяльність (впадати в мову). Окрему групу становлять метафори на зразок ОКО – ЦЕ ВМІСТИЩЕ, що актуалізуються у фразеологізмі впадати в око. У текстах Забужко цей образ виходить за межі традиційного зорового сприйняття, трансформуючись у символ об'єктивації знання та інтерпретації дійсності, що вирізняє її ідіостиль.

Порівняльний аналіз із корпусами сучасників і сучасниць показав, що в їхніх текстах домінують традиційні реалізації моделей ЕМОЦІЙНИЙ СТАН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ та ОКО – ЦЕ ВМІСТИЩЕ, тоді як у Забужко простежується їхнє послідовне розширення й переосмислення.

Дослідження підтверджує, що метафора у прозі Оксани Забужко виходить далеко за межі тропейного рівня, постаючи як когнітивний інструмент інтелектуалізації досвіду. Її особливість полягає у здатності репрезентувати абстрактні поняття через образи вмістища, що надає текстам глибини, інтерпретаційної відкритості та емоційної насиченості.

Ключові слова: семантика, метафора, ідіостиль, корпус, концепт, мовна особистість, лінгвоперсона.

Karasov Vitalii, Levchenko Olena. Specifics of metaphorization based on the fall + in/to + what model in the literary texts of Oksana Zabuzhko

The article examines the specifics of metaphorization in Oksana Zabuzhko's fiction based on the structural-semantic model “впадати + в/у + що” (to fall into + what). The aim of the study is to analyze and classify metaphorical realizations of this model and to describe their functions within the writer's idiolect. The factual basis is provided by a corpus approach: a subcorpus of O. Zabuzhko's texts (approx. 400,000 tokens) and comparative subcorpora of her contemporaries (approx. 300,000 tokens each), created in the General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian (GRAK-18).

The analysis shows that the most productive model in Zabuzhko's prose is STATE IS A CONTAINER, realized in numerous contexts with the verbs to fall / to sink. Its semantic scope includes psycho-emotional states (fall into despair, into silence), physiological processes (fall asleep, into suspended animation), social phenomena (fall into pre-literate barbarism), cultural manifestations (fall into rhythm), the category of time (fall into time), and speech activity (fall into speech). A separate group is formed by metaphors of the type EYE IS A CONTAINER, actualized in the expression "to fall into the eye" (idiomatic "to catch the eye"). In Zabuzhko's texts, this image goes beyond traditional visual perception, functioning as a symbol of the objectification of knowledge and the interpretation of reality.

Comparative analysis reveals that in the works of her contemporaries traditional realizations of EMOTIONAL STATE IS A CONTAINER and EYE IS A CONTAINER predominate, whereas in Zabuzhko's prose these models undergo consistent expansion and reinterpretation.

The study demonstrates that metaphor in Oksana Zabuzhko's prose extends far beyond the level of a rhetorical trope, emerging as a cognitive tool for categorizing and intellectualizing experience. Its distinctiveness lies in the ability to represent abstract concepts through container imagery, which endows her texts with interpretative depth, openness, and emotional richness.

Key words: semantics, metaphor, idiolect, corpus, concept, linguistic identity.

Вступ. Упродовж останніх десятиліть когнітивна лінгвістика зазнала значного розвитку, зокрема в дослідженні концептуальної метафори як стрижневого механізму пізнання та мовної репрезентації світу. Сучасні наукові праці акцентують увагу на метафорі не лише як стилістичному засобі, а як на фундаментальному когнітивному інструменті, що формує концепти, структурує досвід і відображає індивідуальну мовну картину світу.

Актуальність цієї наукової праці зумовлено потребою комплексно дослідити специфіку метафоризації ідіостилію із застосуванням корпусних технологій.

Об'єктом цього дослідження є метафори, побудовані за структурно-семантичною моделлю впадати + *в/у* + *що* в текстах Оксани Забужко та її сучасників та сучасниць.

Предмет дослідження – особливості ідіостилію Оксани Забужко, зокрема специфіка метафоризації за моделлю впадати + *в/у* + *що*.

Постановка проблеми. Згідно з теорією концептуальної метафори, запропонованою Дж. Лакоффом і М. Джонсоном, метафора є ментальним механізмом, який дає змогу осмислювати абстрактні поняття через конкретніші, емпірично доступні домени [5, с. 242]. Цей підхід отримав подальший розвиток у працях українських та зарубіжних дослідників, які розглядають метафору як засіб профілювання концептів, що сприяє їхній когнітивній доступності та інтерпретації [7, с. 221-226; 10, с. 104-109; 6, с. 87-100; 4, с. 436-448]. Л. Молгамова систематизує методологічні аспекти дослідження концептуальної метафори, підкреслюючи її роль у представленні складних

концептів через більш зрозумілі образи, що полегшує їхнє сприйняття та інтерпретацію [2, с. 103-111].

У контексті дослідження ідіостилію Т. Мілевський наголошує на важливості аналізу мовної індивідуальності автора, яка виявляється на різних мовних рівнях [8, с. 12]. А. Рейтер акцентує увагу на тому, що визначення ідіостилію письменника передбачає виявлення переважно використуваних стилістичних засобів та з'ясування їх функційного навантаження [9, с. 92-93]. На його думку, мовний стиль автора є не лише сукупністю мовних засобів, а передусім репрезентацією світоглядних позицій мовця, що опосередковано виявляються в його ставленні до дійсності; лише потім ідеться про мовну форму як результат творчого опрацювання мовного матеріалу [9, с. 94]. Натомість О. Вільконь підкреслює унікальність кожного літературного твору, що зумовлено як специфікою контекстуального вживання мовних елементів, так і свідомими творчими рішеннями автора, які формують його індивідуальний стиль [11, с. 46-47].

На індивідуальному рівні, у межах ідіолекту, метафора відображає особистісну когнітивну структуру свідомості мовця. Розширені метафори виступають концептуальними стилістичними прийомами, що дають змогу письменникам передавати складні емоційні та інтелектуальні стани, формуючи унікальну мовну картину світу [1, с. 12-17].

У сучасному мовознавстві питання метафоризації розглядають у різних аспектах – від структурно-семантичного аналізу до когнітивного й дискурсного підходів. Показовою

в цьому сенсі є праця О. Микитюк, присвячена метафориці тексту Дмитра Донцова («Дух нашої давнини») [3, с. 99]. Науковиця наголошує, що метафора в науково-публіцистичному тексті функціонує не лише як стилістичний троп, а й як маркер авторської картини світу. Згадана авторка здійснює **структурно-семантичну характеристику метафори**, з'ясовує її **гносеологічну, державотвірну, текстотвірну та експресивну функції** [3, с. 100], а також показує залежність метафоризації від соціокультурних чинників [3, с. 102]. Дослідження О. Микитюк поєднує **традиційну теорію метафори** (перенесення ознак з однієї сфери на іншу) зі здобутками **когнітивної лінгвістики**, де метафора постає як спосіб концептуалізації та інтерпретації дійсності [3, с. 101]. Такий підхід дає змогу розглядати метафору як **засіб пізнання й моделювання світу**, що виходить далеко за межі тропеїчного розуміння.

Отже, сучасні дослідники дійшли висновку про багатогранність концептуальної метафори як когнітивного механізму, що відіграє стрижневу роль у формуванні концептів,

структуризації досвіду та відображенні індивідуальної мовної картини світу.

Мета дослідження – виявити особливості метафоризації за моделлю *впадати + в/у + що* в художній прозі О. Забужко, використовуючи корпусний підхід.

Матеріал дослідження. Для здійснення дослідження було сформовано підкорпус художньої прози текстів О. Забужко обсягом приблизно 400 тис. tokenів та її сучасників та сучасниць обсягом приблизно 300 тис. tokenів кожний.

Виклад основного матеріалу. У таблиці 1 узагальнено різновиди метафоризацій за структурно-семантичною моделлю *впадати + в/у + що* у прозі Оксани Забужко та у творах її сучасників та сучасниць.

У текстах О. Забужко натрапляємо на метафоричну модель **СТАН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ**. За цією моделлю стан категоризується як вмістище, у яке можна *впасти* або з нього *вийти*. Наприклад: «Його герої можуть *впадати в розпач* або *спокійно чекати кінця*...» (О. Забужко, Музей покинутих секретів, 2009). Цікавих висновків доходить Є. Возняк

Таблиця 1

Порівняльна таблиця метафоризацій за моделлю *впадати + в/у + що*

Тип метафоризації	О. Забужко	Сучасники/сучасниці	Коментар
СТАН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ (емоційний, фізіологічний)	<i>впадати в розпач, впадати в тишу, впадати в сон, впадати в екстаз, впадати в транс, впадати в анабіоз, впадати в крайність, впадати в приступ, впадати в жалобу, впадати в крайність</i>	<i>не впадати в зневіру, впадати в нуду</i>	Традиційна модель, однак в текстах О. Забужко натрапляємо на багатший спектр станів, метафоризованих за досліджуваною моделлю.
ОКО – ЦЕ ВМІСТИЩЕ	<i>впадати в око</i> (інформація як об'єкт, що входить в символічне вмістище – око)	<i>впадало у вічі, впадало в око</i>	Модель використовує як О. Забужко, так і її сучасники, проте в О. Забужко ця модель отримує глибше концептуальне наповнення (знання, інтерпретація).
ЧАС – ЦЕ ВМІСТИЩЕ / РІДИНА	<i>жінка... впадає в час сама, як у грузький потік</i>	—	Індивідуально-авторська метафоризація: час осмислюється як речовинне середовище.
МОВЛЕННЯ – ЦЕ ВМІСТИЩЕ	<i>герої... впадають собі в річ (мовлення як контейнер)</i>	—	Індивідуально-авторська метафоризація, не зафіксовано в текстах сучасників.
РИТМ – ЦЕ ВМІСТИЩЕ	<i>Леся Українка впадає в... ритм</i>	—	Індивідуально-авторська метафоризація: ритм осмислюється як вмістище, у який можна потрапити.
СОЦІАЛЬНЕ СТАНОВИЩЕ – ЦЕ ВМІСТИЩЕ	<i>країна, яка стрімголов упадає в дописемне варварство</i>	—	Індивідуально-авторська метафоризація: соціокультурні процеси метафоризуються як вмістища.

на підставі польського матеріалу з широкого часового проміжку (від XV до XXI ст.), яка стверджує, що незалежно від того, яке поняття етимологічно «ховалося» за словом *rozpac* (стосовно матеріальних предметів, *rozpaczać* означало «відхилятися в різні боки»; це конкретне значення було перенесено за допомогою метафори в психічний простір: людина, яка переживала сумніви, вагання, роздуми, «відчувала» себе подібно – тобто так, ніби її розум викривлявся/деформувався/рухався в різні/протилежні боки), натрапляємо на реалізацією метафори ВМІСТИЩА, наприклад, у вислові *wpadać w rozpacz*, а також схеми ШЛЯХ – ЦІЛЬ у колокаціях типу *iść do rozpaczy, prowadzić do rozpaczy, doprowadzać do rozpaczy* тощо [Woźniak, 2012: 225-227]. Також у текстах О. Забужко натрапляємо на такий контекст: “Людина **впадає в тишу**, як у простір» (О. Забужко, Музей покинутих секретів, 2009). Із контексту зрозуміло, що тишу осмислено як фізичну сферу, у яку можна потрапити.

Досліджувана авторка за моделлю **СТАН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ** метафоризує також і концепт КРАЙНІСТЬ та ПРИСТУП, що ілюструють такі контексти: “Комічний у своїй розжареній батьківській іпостасі, <...>, **вічно впадати**муть то в одну, то в другу крайність, як дальтоніки, змушені писати фарбами, але на якого милого їй здалось це чуже життя?” (О. Забужко, Музей покинутих секретів, 2009); “...та тільки ж, далекі, важко уявити, щоб який-небудь **самовладний народ впадав у приступ патріотичних гордоців** від того, що його дочка прикрашала чужі гареми, – а цілий культ будується саме на цьому: на султановій («зверхниковій») любові до «нашої Насті з Рогатина» (О. Забужко, Музей покинутих секретів, 2009). Аналогічну метафору виявляємо в контексті: “чомуś цього дня завжди ліпив дощ, ще й зі снігом, ніби сама **природа впадала в жалобу**, а перед урядовою трибуною – горлали на демонстрантів, мов капо на в’язнів, знервовані розпорядники обіч колони” (О. Забужко, Музей покинутих секретів, 2009), де природа, яку авторка категоризує антропоморфно, потрапляє в емоційний стан, вербалізований як вмістище. Зіставмо метафоризації за моделлю **ЕМОЦІЙНИЙ СТАН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ** в текстах сучасників досліджуваної авторки: І далі: «Пане

отамане, маймо терпіння, **не впадайте в звіру**, бадьоріться, держіться сміливіше, і хай хлопці не падають духом» (В. Шкляр, «Залишенець. Чорний ворон», 2009).

О. Забужко специфічно категоризує час: “Раз прийнявши чоловіка, жінка неминуче переходить у іншу зону притягання – **просто впадає в час сама, як у грузький потік, всією вагою свого земного тіла, з маткою й придатками, цим живим хронометром...**” (О. Забужко, Музей покинутих секретів, 2009), де час – це речовинне або рідке середовище, у яке занурюється тіло. Подібних метафоризацій у творах сучасників та сучасниць не виявлено.

На метафоризацію фізіологічних станів як вмістищ натрапляємо в контекстах: “...наче наркотичний, підігрів камерою і стежити, як поза нею він вичахає <...> як укинута в воду рибка, а потім знову **впадає в анабіоз...**” (О. Забужко, Музей покинутих секретів, 2009), де в стан анабіозу організм переходить і з якого виходить; “тоді вставав Василь, мовчки брав малу на руки й, либонь соромлячись такого немужського діла, виносив надвір, де й приколював, поки **в хаті знов западало в сон**, – одного разу старша обудилася на його голос під вікном: сидючи з Оленкою на призьбі” (О. Забужко, Казка про калинову сопілку, 2000), де сон категоризується як вмістище.

Натрапляємо на контекст, у якому семантично не позначено пряме занурення, але наявна ідея руху до середини: “...вона ходила на Банкову його шукати з бутербродами, бо її сестра, небожева мама, дзвонила й плакала їй у телефон, <...> **Густав западає на фото полковника піхоти перед ценом, який хапається руками за виставлені щити...**” (О. Забужко, Let my people go, 2005).

Із корпусу текстів О. Забужко вилучено 12 контекстів уживання фразеологізму **впадати/не впасти в око**, де око виступає метонімічним символом зорового сприйняття. Отже, висновуємо, що інформація категоризується, як об’єкт, який може потрапляти у вмістище – око. Напр.: “**Напряму впадає в око** хіба що «нечуй-левицька» архаїка знарядь праці, якої не приховавши, – всі ті недомикані повісма, веретена, мотовила й ветушки аж до 1960-х років...” (О. Забужко, 3 мапи книг і людей, 2012). “...так що навіть зблизька це **не впадало в око**, якщо тільки

не придивлятися спеціально...” (О. Забужко, 3 мапи книг і людей, 2012).

У творах сучасників Оксани Забужко метафоризація **СПРИЙНЯТТЯ ЯК ВМІСТИЩЕ** теж є типовою. У висловах *впадало у вічі* та *впадала у вічі* деяка хаотичність зорове сприйняття осмислюється як вмістище, у яке потрапляє інформація: “...він – як жердка, височів межі чоловіками; але очі в них все одно нібито зв’язані якимсь невидимим шнурком; і **це так явно впадало у вічі**, що в бувалих, а тожмо жінок, від заздрості і неминаючого подиву роздувалися ніздрі, немов у корів перед...” (М. Матіос, «Солодка Даруся», 2004) та “...мають особливий вплив на тваринні та людські організми, близький до наркотичного. Було загалом цікаво. Щоправда, **впадала у вічі деяка хаотичність**, а часом і плутанина в подачі матеріалу. Скажімо, *стенд із назвою «Динаміка видобутку нафти»*.” (Ю. Андрухович, «Дванадцять обручів», 2003); “**Це особливо впадало в око** після багатоденної подорожі до кордону, де скрізь, у кожній хаті, зустрічали нас із дитятком, як Божих...” (В. Шкляр, «Залишенець. Чорний ворон», 2009).

Натрапляємо на низку метафоризацій за моделями **МОВЛЕННЯ – ЦЕ ВМІСТИЩЕ**. Наприклад: “Поет завжди пише не «з сюжету», а «з голосу», і якщо герої різних творів **«впадають собі в річ»**...” (О. Забужко, Notre Dame d’Ukraine: Українка в конфлікті міфологій, 2007). У контексті: “**оповідачка неспівомовно «впадає», «оступається» в рідну їй українську**: як і для безсловесного пролетаря, в «енкратичній» мові Алли Михайлівни для неї «нема слів», вона виштовхується з нього, силою протистояння, – у свою традицію” (О. Забужко, Notre Dame d’Ukraine: Українка в конфлікті міфологій, 2007), авторка метафоризує **МОВЛЕННЯ ЯК ВМІСТИЩЕ**. Індивідуально-авторська метафора *впадає, оступається в мову* вербалізує уявлення про мовлення як **вмістище**.

У художній прозі Оксани Забужко виявлено метафоризацію за моделлю **РИТМ – ЦЕ ВМІСТИЩЕ**, де ритм концептуалізується як вмістище, у яке потрапляє суб’єкт. Наприклад: “У цій частині циклу *Леся Українка впадає в той самий хвацький, «скоморошний» ритм і «передражнює» «Нагаєчку» «на голос»*...” (О. Забужко, «Notre Dame d’Ukraine: Українка в конфлікті міфологій»,

2007). Ця метафора відображає ритм як динамічне середовище, що формує творчий процес. Аналогічно модель **СОЦІАЛЬНЕ СТАНОВИЩЕ – ЦЕ ВМІСТИЩЕ** осмислює суспільний стан як вмістище, у яке потрапляє суспільство: “...вкладати не один рік життя в грубецький том літературної езотерики – без особливої надії, що в країні, яка стрімголов **упадає в дописемне варварство**, у того тома знайдеться більше ніж кількості душ читачів...” (О. Забужко, «Notre Dame d’Ukraine: Українка в конфлікті міфологій», 2007). Цей образ підкреслює регресивне занурення суспільства в певний стан.

У творах Оксани Забужко також наявні метафоризації фізіологічних та емоційних станів як вмістищ. Модель **СОН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ** концептуалізує сон як вмістище, у яке впадає людина: “...бездумно, розпружено, як ото на березі моря – за перебігом хвиль, доки не почнеш упадати в дрімоту...” (О. Забужко, «Інструктор із тенісу», 2000). Модель **ЕКСТАЗ – ЦЕ ВМІСТИЩЕ** представляє екстаз як стан, зумовлений зовнішніми стимулами: “...більшості вони провадили якесь понуро невлаштоване, напівбогемне життя тихих невдах, на звук певних імен **упадали в стан побожного екстазу**, всім єством тужили за довгими літературними розмовами на кухні...” (О. Забужко, «Прощання з імперією кілька штрихів до одного портрета», 1998). Аналогічно метафоризується **ТРАНС**: “Як стигматик мав екстазу, ніби **в транс такий упадав**, говорив чужими голосами, то питали в нього – за рідних, про кого звістки нема, ну, й про справи також...” (О. Забужко, «Музей покинутих секретів», 2009).

У контексті: “Тим самим ми неспівомовно **впадаємо в ті «пазики», котрі рід уже «наїздив», проклав, – стаючи власними бабами й дідами ...**” (О. Забужко, 3 мапи книг і людей, 2012), – наявна типова **просторова метафора**, де життєві чи ментальні процеси осмислюються як переміщення у просторі, однак спостерігаємо нетиповий випадок сполучуваності дієслова *впадати*.

Частотність використання лексеми *впадати* у творах О. Забужко порівняно з творами її сучасників та сучасниць представлено в таблиці 2, яка демонструє статистичну значущість за критерієм Стюдента.

З аналізу випливає, що частотність лексеми *впадати* є статистично значущою у тво-

Таблиця 2

Статистична значущість лексеми *впадати*

Підкорпус	Лексема	Відносна частота	Критерій Ст'юдента
О. Забужко	впадати	0,0033	0,13
Сучасники		0,0031	
О. Забужко		0,0033	2,45
Сучасниці		0,0004	

рах О. Забужко та її сучасниць та може слугувати маркером ідіостилію.

Висновки. У художній прозі Оксани Забужко найбільш продуктивною є метафорична модель **СТАН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ**, яка реалізується через дієслівні конструкції з компонентом *впадати/западати*. Ця модель концептуалізує психоемоційні, фізіологічні, культурні й онтологічні стани як вмістище, у які суб'єкт може *впасти*, тобто потрапити в цей стан неконтрольовано, поза своєю волею чи свідомістю. На відміну від її сучасників і сучасниць, в О. Забужко ця модель має багатовимірний характер й охоплює такі концепти, як *розпач, тиша, екстаз, транс, сон, соціальний статус, мовлення, ритм, час*.

У текстах письменниці простежено також активну реалізацію метафор **ІНФОРМАЦІЯ – ЦЕ ОБ'ЄКТ**, а **ОКО – ЦЕ ВМІСТИЩЕ**, які найяскравіше проявляються у фразеологізмі *впадати в око*, де око виступає символічним вмістищем для інформації. Цей образ трапляється й у текстах сучасників та сучасниць (М. Матіос, Ю. Андрухович, В. Шкляр), проте в О. Забужко він отримує розширене концептуальне наповнення, переходячи від традиційного опису зорового сприйняття до символізації знання та інтерпретації реальності.

У творчості сучасників і сучасниць переважають схожі моделі метафоризації порівнюючи із О. Забужко: **ОКО – ЦЕ ВМІСТИЩЕ** (*впадало у вічі, це особливо впадало в око*) та

ЕМОЦІЙНИЙ СТАН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ (*не впадати в зневіру, впадати в нуду*). У цих текстах метафоризація є традиційною та відтворює стереотипну концептуалізацію емоційних станів.

Натомість в О. Забужко спостерігається ширше використання моделі **СТАН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ**, яке охоплює не лише психоемоційні стани, але й такі абстрактні явища, як *мовлення, ритм, соціальне становище, час*. Саме ці випадки можна розглядати як **індивідуально-авторські метафори**, що відображають ідіостиль письменниці. Зокрема, образ мови як вмістища, у яке *впадає* або *оступається* мовна особистість, або категоризація часу як *густої речовини*, що поглинає людину, є унікальними і не мають прямих відповідників у текстах її сучасників і сучасниць.

Отже, специфіка ідіостилію Оксани Забужко полягає в поєднанні традиційних метафоричних моделей, які авторка специфічно втілює на вербальному рівні, що формує ідіостиль письменниці. Індивідуально-авторські метафори письменниці репрезентують багатовимірність станів, здатність культурних і соціальних феноменів поставати як вмістища, а також – інтеграцію різнорівневих концептів (фізіологічних, емоційних, культурних, часових) у єдине метафоричне поле. З дослідження випливає, що метафора **СТАН – ЦЕ ВМІСТИЩЕ** відіграє важливу роль у формуванні авторської мовної картини світу Оксани Забужко.

Література:

1. Войтко Т. Розширена метафора як концепційний стилістичний прийом метафізичної поезії та методологія дослідження. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*, 1(1), 12–17. 2021. <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2021.1.2>
2. Молгамова Л. Роль концептуальної метафори у профілюванні концепту. *Philological Treatises*, 14(1), 2022. 103–111.
3. Микитюк О. Р. Антропонімний простір Дмитра Донцова як відтворення духовного та героїчного минулого українського народу. *Лінгвістичні студії*, (34), 2017. 170–175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lingst_2017_34_28 (дата звернення: 23.09.2025).
4. Karasov V., Levchenko O. Anger conceptual metaphors in literary texts by Oksana Zabuzhko and Halyna Pahutyak. In: *COLINS*, (2), 2023. 436–448.
5. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press. 1980.

6. Lototska N. Metaphorical models of the concept of anger in R. Ivanychuk's idiolect. *Лінгвістичні студії*, 87–100. 2022.
7. Maudslay R. H., Pimentel T., Cotterell R., Teufel S. Metaphor detection using context and concreteness. In: *Proceedings of the Second Workshop on Figurative Language Processing* (pp. 221–226). Association for Computational Linguistics. 2020.
8. Milewski T. Zasady analizy stylistycznej tekstu. *Polonistyka*, (4), 10–29. 1956.
9. Rejter A. Epitet w twórczości Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. In: Wilkoń, A., Ostaszewska, D. (red.), *Język artystyczny* (pp. 92–109). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. 2001.
10. Wan M., Ahrens K., Chersoni E., Jiang M., Su Q., Xiang R., Huang C. R. Using conceptual norms for metaphor detection. In: *Proceedings of the Second Workshop on Figurative Language Processing*, Seattle, WA, July 9, 2020 (pp. 104–109). Association for Computational Linguistics.
11. Wilkoń A. Język a styl tekstu literackiego. In: Wilkoń, A. *Język*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. 1999.
12. Woźniak E. Wpadać w rozpacz: obrazowanie a zmiana znaczenia wyrazu / E. Woźniak. – *Studia Językoznawcze: synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny*. 2012. Vol. 11. P. 221–232.

References:

1. Voitko, T. (2021). Rozshyrena metafora yak kontseptsiiyny stylistychnyi pryiom metafizychnoi poezii ta metodolohiia doslidzhennia [Extended metaphor as a conceptual stylistic device of metaphysical poetry and methodology of research]. *Scientific Papers of the Interregional Academy of Personnel Management. Philology*, 1(1), 12–17. <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2021.1.2> [in Ukrainian].
2. Molhamova, L. (2022). Rol kontseptualnoi metafory u profiluivanni kontseptu [The role of conceptual metaphor in concept profiling]. *Philological Treatises*, 14(1), 103–111. [in Ukrainian].
3. Mykytiuk, O. R. (2017). Antroponimnyi prostir Dmytra Dontsova yak vidtvorennia dukhovnoho ta heroichnoho mynuloho ukrainskoho narodu [The anthroponymic space of Dmytro Dontsov as a reflection of the spiritual and heroic past of the Ukrainian people]. *Linguistic Studies*, 34, 170–175. http://nbuv.gov.ua/UJRN/lingst_2017_34_28 [in Ukrainian].
4. Karasov, V., & Levchenko, O. (2023). Anger conceptual metaphors in literary texts by Oksana Zabuzhko and Halyna Pahutyak. In: *COLINS*, (2), 436–448.
5. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
6. Lototska, N. (2022). Metaphorical models of the concept of anger in R. Ivanychuk's idiolect. *Лінгвістичні студії*, 87–100.
7. Maudslay, R. H., Pimentel, T., Cotterell, R., & Teufel, S. (2020). Metaphor detection using context and concreteness. In: *Proceedings of the Second Workshop on Figurative Language Processing* (pp. 221–226). Association for Computational Linguistics.
8. Milewski, T. (1956). Zasady analizy stylistycznej tekstu. *Polonistyka*, (4), 10–29.
9. Rejter, A. (2001). Epitet w twórczości Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. In: Wilkoń, A., Ostaszewska, D. (red.), *Język artystyczny* (pp. 92–109). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
10. Wan, M., Ahrens, K., Chersoni, E., Jiang, M., Su, Q., Xiang, R., & Huang, C. R. (2020). Using conceptual norms for metaphor detection. In: *Proceedings of the Second Workshop on Figurative Language Processing*, Seattle, WA, July 9, 2020 (pp. 104–109). Association for Computational Linguistics.
11. Wilkoń, A. (1999). Język a styl tekstu literackiego. In: Wilkoń, A. *Język*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
12. Woźniak, E. (2012). *Wpadać w rozpacz: Obrazowanie a zmiana znaczenia wyrazu. Studia Językoznawcze: Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny*, 11, 221–232.

Стаття надійшла до редакції 26.08.2025

Стаття прийнята 24.09.2025

Статтю опубліковано 27.10.2025